

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/427/2015
Identifikačné číslo spisu:	7711206485
Dátum vydania rozhodnutia:	14.10.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7711206485.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú L. E. bývajúcu u matky, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce, dieťa rodičov L. E., bývajúcej v E. a G. E., bývajúceho v U., zastúpeného Mgr. Vierou Rajzákovou, advokátkou so sídlom v Michalovciach, Námestie Osloboditeľov č. 82, o zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp.zn. 2 P 114/2012, o dovolaní otca maloletej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 29. apríla 2015, sp.zn. 7 CoP 110/2015 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Michalovce rozsudkom z 28.mája 2014 č.k. 2 P 114/2012-260 zmenil rozsudok Okresného súdu Košice-okolie č.k. 16 C 792/2000-484 z 24. júna 2008, právoplatným 30. marca 2009, v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Košice- okolie č.k. 16 C 792/2000-494 z 8. augusta 2008, právoplatným 9. septembra 2008 tak, že zvýšil výživné na maloletú L. E. zo sumy 24,50 € mesačnena 100 € mesačne, ktoré je otec povinný platiť k rukám matky vždy do 15- teho dňa v mesiaci vopred od 16. mája 2011 do budúcn. Dlhé výživné za obdobie od 16. mája 2011 do 28.mája 2014 vo výške 2 669,61 € povolil otcovi splácať v 24 /dvadsaťštyri/ mesačných splátkach po 111,23 € spolu s bežným výživným pod následkami straty výhody splátok. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že od poslednej úpravy výživného danej rozsudkom Okresného súdu Košice okolie, č.k. 16 C 792/2000-484 z 24. júna 2008, právoplatného 30. marca 2009 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Košice-okolie č.k.: 16C 792/2000-494 z 8. augusta 2008 právoplatným 9. septembra 2008 sa pomery na strane maloletej, ako aj na strane rodičov zmenili. Odôvodnené potreby maloletej za obdobie šiestich rokov sa podstatne zvýšili v súvislosti s rastom cien energií, potravín, ako aj prirodzeným rastom maloletej, pričom podotkol, že u maloletej nastalo obdobie puberty, kedy sa zvýšili výdavky na stravu ako aj na nákup obuvi a ošatenia, hygienických potrieb, školských a mimoškolských aktivít, ako sú školské výlety, športové aktivity. Na strane otca došlo k zmene pomerom, keďže pri poslednom

rozhodnutí soudu soud vycházel ze skutečnosti, že otec byl dlouhodobě nezaměstnaný, přičemž momentálně od 1. července 2009 je živnostníkem se stálým měsíčním příjmem ve výši 285 Kč měsíčně, z čeho je zřejmé, že došlo k změně poměrů v souladu s § 78 Zákona o rodině. Poukázal na výšku výdávků otce, příjmů a výdávků matky a výdávků maloleté. Při stanovení výšky výživného zohlednil zejména podstatnou skutečnost, že otec, ani jeho blízká rodina o dítě nejaví už dlouhodobě žádný zájem, celá starostlivost o maloleté je poskytována výlučně matkou. Dal do pozornosti otcovi, že Zákon o rodině pojem „matřinský otec“ nepoznává, z rodenního listu maloleté je zřejmé, že otec G. E. je otcem maloleté L. E., a doposud žádným právoplatným rozhodnutím soudu otcovstvo k maloleté nebylo zapřeto. Preto má otec svoje práva a povinnosti a jednou z povinností je přispívat na výživu maloleté primeraným výživným. Otcovi zvýšil výživné z sumy 24,50 Kč na výživné ve výši 100 Kč měsíčně, které zodpovídá odůvodněným potřebám maloleté a je i v možnostech a schopnostech otce přispívat na výživu maloleté takto zvýšeným výživným. Dlužné výživné za období od podání návrhu matkou, tedy od 16. května 2011 do 28. května 2014 vyčíslil na sumu 2 669,61 Kč, které povolil otcovi splácet v 24 /dvacet čtyř/ měsíčních splátkách po 111,23 Kč spolu s běžným výživným pod hrozbou straty výhody splátek.

Krajský soud v Košicích usnesením z 9. prosince 2014, sp.zn. 7 CoP 224/2014 vrátil věc soudu prvního stupně, kterému nariadil vykonat opravu výroku rozsudku z 28. května 2014, č.j. 2 P 114/2012-260 s poukazem na ustanovení § 222 odst. 3 a § 164 O.s.p. Zároveň soud prvního stupně uložil povinnost předložit věc odvolacímu soudu opětovně s novou predkladacou správou.

Okresní soud Michalovce usnesením z 12. března 2015, č.j. 2 P 114/2012-292 opravil první odsek výroku rozsudku Okresního soudu Michalovce z 28. května 2014, č.j. 2 P 114/2012-260 tak, že „Menší rozsudek Okresního soudu Košice-okolie, č.j. 16 C 792/2000-484 z 24. června 2008, právoplatným 30. března 2009 v spojení s opravným usnesením Okresního soudu Košice-okolie, č.j. 16 C 792/2000-494 z 8. srpna 2008, právoplatným 9. září 2008 a v spojení s rozsudkem Krajského soudu v Košicích, č.j. 7 Co P 271/2008-515 z 26. února 2009 tak, že zvyšuje výživné na maloleté L. E. z sumy 24,50 Kč měsíčně na 100 Kč měsíčně, které je otec povinný platit k rukám matky vždy do 15-tého dne v měsíci vopřed od 16. května 2011 do budoucna.“ V ostatní části zůstává výrok rozhodnutí nezmeněn. Svoje rozhodnutí odůvodnil s poukazem na ustanovení § 164 O.s.p.

Krajský soud v Košicích rozsudkem z 29. dubna 2015, sp.zn. 7 CoP 110/2015 potvrdil napadnutý rozsudek soudu prvního stupně. Dospel k závěru, že soud prvního stupně dostatečně zjistil skutkový stav, posoudil ho podle správných ustanovení Zákona o rodině, v souladu s § 132 O.s.p. vyhodnotil důkazy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, přičemž starostlivě přihlídal na všechno, co vyšlo v konání najavo a s jeho závěry se celou rozsah stotožnil. Vzhledem k odvolacím námitkám otce dodal, že oprava chyb v psaní, počítání nebo jiných zřejmých nesprávností soudních rozhodnutí postupem podle ustanovení § 164 O.s.p. nemá vliv na právoplatnost ani vykonatelnost opravovaného rozhodnutí soudu, přičemž odkladný účinek vykonatelnosti opravovaného rozhodnutí může soud přiznat jen v případě opravy výroku rozhodnutí, avšak i to jen v případě, že oprava týká té části výroku, kterou se ukládá určitá povinnost nebo přiznává právo účastníkovi konání. V takovém případě však musí odklad vykonatelnosti opravovaného rozhodnutí vyslovit soud ve výroku opravného usnesení. Odklad vykonatelnosti tedy nenastává automaticky podáním návrhu na opravu rozhodnutí a ani vydáním opravného usnesení z úřední povinnosti, ale jen rozhodnutím soudu, a to jen na čas, kým opravné usnesení nenadobudne právoplatnost. Dále poukázal na ustanovení § 163 odst. 2 O.s.p., z kterého vyplývá, že rozsudky o výchově a výživě maloletých dětí a o přiznání omezení nebo pozbavení rodičovských práv a povinností nebo o pozastavení jejich výkonu mohou změnit i bez návrhu, že se mění poměry. Z uvedeného ustanovení nevyplývá, že předpokladem změny rozsudku je právoplatnost a vykonatelnost změňovaného rozsudku, ale skutečnost, že došlo k změně poměrů, to znamená, že rozsudek je možné změnit i za období po vyhlášení změňovaného rozsudku, samozřejmě za situace, že to připouští hmotné právo, v tomto případě Zákon o rodině, čímž je respektována požadavka uvedená v ustanovení § 154 odst. 1 O.s.p., že pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení (viz např. R 2/1985). Z uvedeného důvodu tedy nevznikly žádné procesní překážky, které by bránily soudu prvního stupně ve věci konat a rozhodnout. Konstatoval, že soud prvního stupně preto

správne a zákonne neakceptoval žiadosť otca a jeho právnej zástupkyne o odročenie pojednávania nariadeného na 28. mája 2014 z dôvodu, že požiadali o vydanie opravného uznesenia rozsudku Okresného súdu Košice-okolie z 24. júna 2008, č.k. 16C 792/2000-484, ktorá oprava sa mala týkať uvedenia identifikačného čísla spisu a uvedenia funkcie osoby, ktorá uvedený rozsudok vydala. Poukázal aj na ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p., z ktorého vyplýva, že účastník môže požiadať o odročenie pojednávania len z dôležitého dôvodu. Posúdenie toho čo je dôležitým dôvodom na odročenie pojednávania, je vecou súdu. Vzhľadom na dĺžku konania (od 16. mája 2011), predmet konania a dôvody žiadosti o odročenie pojednávania, ktoré v žiadnom prípade nebolo možné považovať za dôležité a s prihliadnutím na obsah spisu, boli splnené podmienky pre vykonanie pojednávania bez účasti otca a jeho právnej zástupkyne v súlade s ustanovením § 101 ods. 2 O.s.p. Pre úplnosť dodal, že pre identifikáciu zmeňovaného rozsudku nie je nevyhnutné uvádzanie všetkých opravných uznesení, ktorými boli postupom podľa § 164 O.s.p. odstránené chyby tohto rozsudku a ktoré sa ani netýkali jeho výroku, nakoľko opraviť chyby v písaní, počítaní a iné zrejme nesprávnosti môže súd kedykoľvek a navyše v tomto prejednávacom prípade opravné uznesenie nebolo v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku právoplatné a vykonateľné (§ 154 ods. 1 O.s.p.). Ďalej konštatoval, že predpokladom zmeny rozhodnutia o výživnom podľa ustanovenia § 78 ods. 1 Zákona o rodine je výrazná zmena pomerov na strane oprávneného alebo povinného, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia o výživnom, pričom musí ísť o zmenu trvalú, nielen prechodnú a musí sa jednať o zásadnú zmenu v tých okolnostiach, z ktorých vychádzalo predchádzajúce rozhodnutie súdu o výživnom. Pri rozhodovaní o zmene výživného sa obdobne použijú zásady, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výživného, t.j. ustanovenia § 62 a ustanovenia § 75 ods. 1 Zákona o rodine. Zdôraznil, že výživné nie je možné určovať mechanickým výpočtom. Ustanovenie § 75 ods. 1 Zákona o rodine rozšírilo východiská zisťovania a posudzovania možností, schopností a majetkových pomerov rodičov aj o zisťovanie tzv. potenciality príjmov. Princíp potenciality má prednosť pred princípom fakticity, tzn., že súd je povinný prihliadať aj k zjavne nevyužitým schopnostiam povinného rodiča. V predmetnej veci mal nepochybne preukázané, že u maloletej došlo od poslednej úpravy výživného, ktorá bola vykonaná v roku 2008, k podstatným a trvalým zmenám pomerov odôvodňujúcim zmenu doterajšieho rozhodnutia o výživnom, nakoľko jej odôvodnené potreby sa podstatným spôsobom zvýšili v dôsledku jej veku, rastu a školskej dochádzky. V prípade posudzovania možností, schopností a majetkových pomerov povinného rodiča, ktorý je podnikateľom, je tzv. vyšetrovacía zásada podľa § 120 ods. 2, 3 O.s.p. prelomená ustanovením § 63 ods. 1 Zákona o rodine, z ktorého vyplýva, že rodič, ktorý má príjmy z inej než závislej činnosti podliehajúcej dani z príjmu je povinný preukázať ich súdu, predložiť podklady na zhodnotenie svojich majetkových pomerov a umožniť súdu sprístupnením údajov chránených podľa osobitného predpisu, zistenie aj ďalších skutočností potrebných pre rozhodnutie. Ak si rodič nesplní túto povinnosť, predpokladá sa, že výška jeho priemerného mesačného príjmu predstavuje 20-násobok sumy životného minima. Uvedená edičná povinnosť nie je viazaná na výzvu súdu. V tomto prejednávacom prípade si otec maloletej edičnú povinnosť nesplnil aj napriek tomu, že ho súd na to vyzval. Zároveň zdôraznil, že matka aj na úkor svojho životného minima, zabezpečuje starostlivosť o maloletú a uspokojuje jej potreby tak, ako postupne vznikajú, teda poskytuje jej stravu, ošatenie, bývanie a zabezpečuje jej potreby pre školskú dochádzku. Rovnakú povinnosť má aj otec dieťaťa. Poukázal aj na tzv. valorizačnú klauzulu obsiahnutú v ustanovení § 78 ods. 3 Zákona o rodine, ktorá ukladá súdu, aby v prípade, ak rozhoduje o zmene výživného, zohľadnil aj zmenu výšky (vývoj) životných nákladov. Objektívne preukázaný vývoj životných nákladov spoločnosti od roku 2008 doposiaľ dovoľuje záver, že výživné určené v roku 2008 v rozsahu 24,50 € už v čase predchádzajúcej úpravy výživného zabezpečovalo potreby maloletej len v nevyhnutnom rozsahu, kým v súčasnosti nezabezpečuje potreby maloletej ani na hranici prežitia. Ponechanie výživného na doterajšej úrovni by znamenalo posunúť zodpovednosť otca za zdravie a život maloletej na matku maloletej, ktorá sa osobne o dieťa stará a dobrovoľne si plní vyživovaciu povinnosť k maloletej na hranici svojich možností vzhľadom na jej príjem v rozsahu od 373,08 € do 493,89 € mesačne, čo by bolo nepochybne v rozpore so Zákonom o rodine, morálkou aj spravodlivosťou. Zdôraznil, že odôvodnené potreby maloletej sú rozhodne vyššie ako potreby rodičov, ktoré sú už stabilizované a výživné 100 € mesačne, ktoré predstavuje výživné na jeden deň 3,33 €, zohľadňuje len základnú mieru nevyhnutných potrieb maloletej, ktorá je vo veku intenzívneho fyzického rastu a duševného dospievania. Vzhľadom na to, že súd prvého stupňa správne a zákonne rozhodol o zvýšení výživného pre maloletú, počiatku plnenia takto stanoveného výživného, ako aj dlhu na výživnom, ktorý

vznikol v dôsledku zmeny rozsahu vyživovacej povinnosti, rozsudok podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil a podľa ods. 2 tohto ustanovenia sa v celom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletej. Namietal, že uznesením odvolacieho súdu z 9. decembra 2014, sp.zn. 7 CoP 224/2014 bolo porušené jeho zákonné a ústavné právo na pridelenie veci zákonnému sudcovi (senátu), nakoľko v konaní odvolacieho senátu sp.zn. 7 CoP 224/2014 bola podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach pridelená do tohto senátu aj sudkyňa (predsedníčka senátu) JUDr. Anna Mazáková, ktorej funkcia zanikla vzdaním sa funkcie sudcu 31. decembra 2014. Nakoľko ide už o druhú sudkyňu, ktorá sa vzdala výkonu funkcie sudkyne v čase, keď sa rozhodovalo o súvisiacej veci G. E. (konanie o zapretie otcovstva k dieťaťu) domnieva sa, že tieto sudkyne nechceli konať spôsobom odporujúcim zákonu. V tejto súvislosti uviedol, že pri výmene člena senátu je súd povinný účastníka konania o zmene zákonného sudcu upovedomiť, poučiť ho o jeho procesných právach, a to aj vo vzťahu k možnej námietke zaujatosti voči sudcovi. Poukázal aj na skutočnosť, že v odvolacom konaní namietal nesprávnosť skutkových zistení a nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ O.s.p. súdom prvého stupňa, ako aj skutočnosť, že v konaní pred súdom prvého stupňa, ako aj v odvolacom konaní, nebol vôbec vypočutý s riadnym procesným poučením, navyše bol 12 mesiacov práceneschopný, v čase keď súd prvého stupňa rozhodol rozsudkom č.k. 2 P 114/2012-260 z 28. mája 2014. Uviedol, že v konaní sa neustále bránil písomnými vyjadreniami a návrhom na pripojenie súdneho spisu Okresného súdu Košice-okolie sp.zn. 14 C 554/2013, kde podal návrh na obnovu konania vo veci zapretia otcovstva, lebo na základe fotografie dieťaťa a právnej analýzy je dokázané, že na základe fenotypu dieťaťa nemôže byť jeho biologickým otcom. Z fenotypu maloletej je dokázané, že predpokladaným biologickým otcom dieťaťa je podľa genetiky muž rómskeho etnika, nemôže byť preto jej biologickým otcom, a teda zo zákona nemôže platiť výživné na maloletú od jej narodenia. V súvislosti s návrhom na odklad vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu poukázal na jeho nevykonateľnosť, ako aj na nevykonateľnosť rozsudku súdu prvého stupňa v spojitosti s opravným uznesením. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa v spojitosti s opravným uznesením zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie a taktiež aby povolil odklad vykonateľnosti týchto rozhodnutí.

Matka maloletej vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že s dovolaním v celom rozsahu nesúhlasí, sú v ňom uvedené nepravdivé a skresľujúce skutočnosti, keď dve skúšky DNA jasne potvrdili, že G. E. je biologickým otcom maloletej.

Kolízny opatrovník vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutia súdov nižšieho stupňa považuje za vecne správne a zákonné a navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa

vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Osobitne však treba zdôrazniť, že v zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení. Uvedené ustanovenie teda vylučuje prípustnosť dovolania otca proti rozsudku o zvýšení výživného.

V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa rozhodlo vo veci upravenej Zákom o rodine (vo veci zvýšenia vyživovacej povinnosti otca k maloletej dcére). Nejde o rozsudok v zmysle § 238 ods. 1, ods. 2 ani ods. 3 O.s.p. Nejde ani o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení. Napadnutý rozsudok nevykazuje znaky rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné, ale práve naopak, znaky rozsudku, v prípade ktorého je prípustnosť dovolania výslovne zákonom vylúčená. Z uvedených dôvodov je zrejmé, že dovolanie nie je v predmetnej veci procesne prípustné; ako prípustnosť je výslovne vylúčená ustanovením § 238 ods. 4 O.s.p. a o prípad výnimky z neprípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 238 ods. 4 O.s.p. v predmetnej veci nejde.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Vzhľadom na námietky dovolateľa a tiež s prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., dovolací súd kládol dôraz na skúmanie tých väd, ktorých existenciu dovolateľ v dovolaní namietal (§ 237 písm. g/ a f/ O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon. Zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09).

Prvoradým účelom základného práva na zákonného sudcu vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový. Toto základné právo je konkretizované v procesných kódexoch a pre posudzovaný prípad v Občianskom súdnom poriadku a v

predpisoch upravujúcich organizáciu súdnictva a postavenie sudcov.

V posudzovanej veci má význam skúmanie, či bola odvolacím súdom rešpektovaná zásada pridelenia vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce na rok 2014 a rok 2015 spôsobom, ktorý určuje zákon.

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prerokúvanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Podľa § 49 písm. a/ zákona č. 757/2004 Z.z. predsedovia súdov zabezpečujú riadenie súdov v oblasti výkonu súdnictva najmä rozvrhom práce.

Podľa § 50 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. sa na účely tohto zákona rozvrhom práce rozumie akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok.

Podľa § 50 ods. 2 písm. a/ zákona č. 757/2004 Z.z. rozvrh práce obsahuje určenie senátov, samosudcov, súdnych úradníkov a notárov poverených vybavovaním agendy jednotlivých druhov vecí, ktoré došli na súd.

Podľa § 51 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. ak tento zákon neustanovuje inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridávajú jednotlivým senátom, samosudcom, súdnym úradníkom a notárom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom, tak aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

Z obsahu spisu vyplýva, že vec bola predložená odvolaciemu súdu celkom dvakrát. Prvýkrát bola predložená na rozhodnutie o odvolaní otca maloletej proti rozsudku súdu prvého stupňa dňa 14. augusta 2014 (č.l. 277 spisu), pričom náhodným výberom bola pridelená senátu 7 CoP zloženému z JUDr. Frederiky Zozulákovej - predsedníčky senátu, JUDr. Agnesy Hricovej a JUDr. Völkaiovi a vedená pod sp.zn. 7 CoP 224/2014.

Uznesením z 9. decembra 2014, sp.zn. 7 CoP 224/2014 (č.l. 284 spisu) odvolací súd vrátil vec súdu prvého stupňa, ktorému nariadil vykonať opravu výroku rozsudku z 28. mája 2014, č.k. 2 P 114/2012-260 s poukazom na ustanovenie § 222 ods. 3 O.s.p. a § 164 O.s.p. vzhľadom na inú zrejmú nesprávnosť jeho výroku v časti presnej identifikácie zmeňovaného rozsudku. Uvedený postup odvolacieho súdu bol v súlade s ustanoveniami § 222 ods. 3 O.s.p., v zmysle ktorého, ak odvolací súd v priebehu odvolacieho konania dospeje k názoru, že je nevyhnutné postupovať v zmysle ustanovenia § 164 O.s.p. a opraviť chyby v písaní, počítaní alebo iné zrejmé nesprávnosti v pôvodnom rozsudku, môže ho nariadiť ešte pred svojím rozhodnutím súdu prvého stupňa vydať opravné uznesenie.

Po vykonaní opravy súdom prvého stupňa opravným uznesením z 12. marca 2015, č.k. 2 P 114/2012-292, bola vec opätovne predložená Krajskému súdu v Košiciach 21. apríla 2015 a vedená pod sp.zn. 7 CoP 110/2015.

Podľa v Rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2015, v časti B s názvom „Výkon súdnictva - Občianskoprávna súdna agenda, riešenie sporného zápisu“- v bode 2. 1/ označenom ako „Pravidlá určovania zákonného sudcu“ sa ustanovuje, že jednotlivých občianskoprávných agendách vecí, ktoré napadnú na krajský súd po 1. januári 2015 sa pridávajú senátom (samosudcom) náhodným výberom pomocou aplikácie. Ak vec nemožno prideliť náhodným výberom pomocou aplikácie, pridelí sa po vyznačení hodiny a minúty nápadu podateľňou rovnomerne podľa číselného označenia senátov. V bode 2 označenom ako „Ďalšou výnimkou zo zásady uvedenej pod bodom 1/ sú veci“, v zmysle písm. d/,

ktoré napadli po oprave výroku právoplatného rozhodnutia súdom prvého stupňa sa pridelia tomu senátu, členom ktorého je sudca, ktorému vec bola pridelená pred opravou rozhodnutia; ak niet toho sudcu, prideli sa tomu senátu, v ktorom je členom tretí člen senátu. Rozvrh práce v časti Pravidlá prerozdeľovania vecí v prípade dlhodobej neprítomnosti sudcu a v prípade zmeny v zložení senátu, v bode 3/ ďalej upravuje, že v prípade náhlej prekážky brániacej sudcovi vykonávať úkony po dobu kratšiu ako 6 týždňov, je zastupovanie uvedené v tabuľkách. V roku 2015 boli zastupujúcimi členmi senátu 7CoP sudcovia senátu 8 CoP - JUDr. Diana Solčányová, JUDr. Marianna Hrabovecká a JUDr. Ludvika Bodnárová.

Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že odvolací súd po opätovnom predložení veci Krajskému súdu v Košiciach 21. apríla 2014, rozhodol v senáte 7 CoP, zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Frederiky Zozulákovej a členov senátu JUDr. Agnesy Hricovej a JUDr. Marianny Hraboveckej, ako zastupujúcej členky podľa rozvrhu práce, z dôvodu náhlej prekážky v práci JUDr. Imricha Volkaia, ktorý bol v deň vyhlásenia rozsudku členom skúšobnej štátnicovej komisie na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika na základe zmluvy o spolupráci medzi Krajským súdom v Košiciach a Právnickou fakultou Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika. Termín konania štátnych skúšok bol JUDr. Imrichovi Volkaiovi oznámený bezprostredne pred nariadeným termínom verejného vyhlásenia rozsudku.

Podľa názoru dovolacieho súdu v novom odvolacom konaní bola predmetná vec senátu 7 CoP pridelená v súlade s Rozvrhom práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2015 (vychádzajúc z dátumu jej nápadu na odvolací súd 21. apríl 2015). To znamená, že tento senát bol zákonným senátom a námietky dovolateľa, z dôvodu, že JUDr. Andrea Mazáková v predmetnej veci nebola členkou senátu ani v jednom z prípadoch, kedy sa rozhodovalo na Krajskom súde v Košiciach o jeho opravnom prostriedku, sú neopodstatnené. Navyše, vzdanie sa funkcie sudcu je v zmysle čl. 146 Ústavy Slovenskej republiky sudcovským ústavným právom.

Z vymenovaných procesných vád je v dovolaní tiež namietaná vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť pred ním konať. K odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť podľa názoru otca maloletej tým, že v konaní pred súdom prvého stupňa ani v konaní pred odvolací súdom nebol vypočutý a súdy nevzali do úvahy jeho vyjadrenia a procesné návrhy na pripojenie súdneho spisu Košice- okolie sp.zn. 14 C 566/2013.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

K dovolateľom namietanému odňatiu možnosti konať pred súdom tým, že v konaní nebol vypočutý, najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že prirodzeným právom každého človeka je právo, aby v zložitom procese hľadania práva a spravodlivosti mu aspoň raz bolo umožnené predstúpiť pred nezávislý súd so svojou vecou, teda aby bol vypočutý. Ide o to, aby mohol predstúpiť so svojou vecou pred konkrétného sudcu, či sudcov, ktorí sú vybavení právom a povinnosťou zvážiť všetky okolnosti, ktorých individuálna a neopakovateľná povaha uplatneného nároku presahuje to, čo možno vložiť do abstraktnej právnej normy. Právo na vypočutie patrí aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva medzi zásadné a základné práva na rešpektovaní ktorých treba bezvýhradne trvať.

V predmetnej veci, ako z rekapitulácie súdneho spisu vyplýva, dovolateľ síce vypočutý nebol, avšak možnosť zúčastniť sa na pojednávaní a byť tam vypočutý, mu bola vytvorená tým, že na pojednávanie 28. mája 2014, na ktorom aj súd prvého stupňa rozhodol, bol riadne a včas predvolaný. Dovolateľ požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu podania návrhu na vydanie opravného uznesenia rozsudku

Okresného súdu Košice-okolie, sp.zn. 16C 792/2002 o rozvoze manželstva, ktorý súd prvého stupňa neakceptoval. Odvolací súd sa k jeho odvolacej námietke, vytykajúcej súdu prvého stupňa tento postup, vyjadril v odôvodnení svojho rozsudku. Dôvody, pre ktorý neodročené pojednávania neakceptoval a tým nevypočutie dovolateľa neumožnil, podrobne v odôvodnení svojho rozhodnutia rozviedol na strane 3 posledný odsek a strane 4 prvý odsek svojho rozsudku. S týmito dôvodmi sa dovolací súd stotožňuje a v podrobnostiach na ne odkazuje.

Ak dovolateľ namieta, že ani v konaní pred odvolacím súdom nebol vypočutý, dovolací súd uvádza, že možnosť vypočutí účastníka je podmienená nariadením pojednávania. V odvolacom konaní podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávania vždy ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d) to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v tomto znení ale v ostatných prípadoch (než sú uvedené v § 214 ods. 1 O.s.p.) môže odvolací súd rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania. V predmetnej veci je zrejmé, že odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi rozsudku súdu prvého stupňa, teda mal za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav, rozhodol v predmetnej veci na pojednávaní, predmetom konania nie je vec podľa zákona č. 365/2004 Z.z. antidiskriminačného zákona. Rovnako tu nejde ani o verejný záujem, keďže nejde o veci týkajúce sa v rôznych súvislostiach väčšieho okruhu osôb, napr. spory týkajúce sa územného celku sídliska a pod. Dohovor o ľudských právach a základných slobodách nevyžaduje a ani z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nemožno vysledovať, že by sa malo na všetkých súdnych inštanciách pojednávania vykonávať verejne. Ak teda rozhodoval súd prvého stupňa na pojednávaní, odvolací súd v zásade nemusí nariadiť pojednávania. Odvolací súd však vždy môže nariadiť pojednávania, ak to považuje za potrebné. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že odvolací súd postupoval v súlade so zákonom, pokiaľ prejednal odvolanie proti rozhodnutiu prvostupňového súdu vo veci samej 29. apríla 2015 bez nariadenia odvolacieho pojednávania. Postup odvolacieho súdu nemal za následok odňatie možnosti dovolateľa konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Nedošlo k znemožneniu realizácie jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Dovolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že za postup súdu odnímajúci účastníkovi konania možnosť konať pred súdom v zmysle citovaného zákonného ustanovenia, nie je možné považovať postup súdu v súlade s príslušnými procesnými ustanoveniami. Nedošlo preto k závažnému procesnému postupu súdu, ktorým by sa dovolateľovi znemožnila realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolateľ tiež naznačuje, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo aj nevykonaním navrhnutých dôkazov. K tomu dovolací súd uvádza, že Občiansky súdny poriadok ukladá účastníkom konania povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd ale rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná; nie je totiž viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a ani nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie toho, či sa vyhovie návrhu na vykonanie dokazovania a ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 37/1993, v ktorom vysvetlil, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (zakladajúcu prípustnosť dovolania). V rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 125/1999 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je prípustné, lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom.

Z dovolania vyplýva názor otca maloletej, že súdy nezistili v potrebnom rozsahu skutkový stav a že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd k

tomu uvádza, že neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie vecí súdmi nižších stupňov je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť iba procesne prípustné dovolanie (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); samo nesprávne právne posúdenie vecí nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. To znamená, že i keby (prípadne) rozsudok odvolacieho súdu nebol podložený úplnými skutkovými podkladmi a spočíval by na nesprávnom právnom posúdení vecí, nezakladalo by to prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru o tom, že právnym posúdením vecí súd neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. dospel už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č.43/2003. Pre úplnosť treba dodať, že aj podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky nesprávne právne posúdenie vecí vzhľadom na konštrukciu právnej úpravy dovolania nie je spôsobilým dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu (viď napríklad III. ÚS 399/09).

Keďže prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p. a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie otca maloletej podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

O trovách odvolacieho konania súd rozhodol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.